

Handreiking doorstroomlocaties

Werkdocument
31 januari 2024

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
2	Kaders aan een doorstroomlocatie.....	4
2.1	Doel.....	4
2.2	Ontwerpkaders.....	4
2.2.1	Doelgroep.....	4
2.2.2	Geografische dekking.....	4
2.2.3	Omvang.....	5
2.2.4	Verblijfsduur.....	5
2.2.5	Locatie en faciliteiten.....	6
2.2.6	Duur inzet van pand als doorstroomlocatie.....	6
2.2.7	BRP-registratie en huisvestingstaakstelling.....	7
3	Realisatie van een doorstroomlocatie.....	8
3.1	Realisatieproces.....	8
3.1.1	Informatie inwinnen.....	8
3.1.2	Aanmelden van interesse.....	8
3.1.3	Concretiseren van het plan voor realisatie van doorstroomlocatie.....	9
3.1.4	Uitwerken van het plan voor aansluitende vervolghuisvesting.....	9
3.1.5	Statushouders plaatsen.....	9
3.1.6	Uitstroom.....	11
3.2	Ondersteuning bij realisatie.....	12
3.2.1	Financiering.....	12
3.2.2	Ondersteuning bij het opstellen van het vervolghuisvestingsplan.....	14
3.2.3	Afspraken bij regionale doorstroomlocatie (modelovereenkomst).....	15
4	Voorzieningen voor statushouders.....	16
4.1	Sociaal domein.....	16
4.1.1	Wet inburgering 2021.....	16
4.1.2	Participatiewet.....	19
4.2	Gezondheidszorg.....	20
4.3	Onderwijs.....	21
5	Bijlage A: Vergelijking doorstroomlocatie met overige concepten.....	23

1 Inleiding

De Rijksoverheid stelt elke zes maanden vast hoeveel statushouders elke gemeente moet huisvesten, gebaseerd op het aantal inwoners. Voor veel gemeenten is deze huisvestingstaakstelling een uitdaging, waarbij het ze niet altijd lukt om binnen de taakstellingsperiode iedere statushouder een definitieve woning toe te wijzen. De belangrijkste redenen voor deze moeilijkheden zijn de fluctuaties in het aantal statushouders dat gehuisvest moet worden en de (toenemende) krapte op de woningmarkt. De vertraging in huisvesting heeft tot gevolg dat statushouders langer verblijven in opvanglocaties van het COA. Hierdoor krijgen ze nog geen kans om te beginnen met integreren in hun toekomstige woonplaats, en blijven bedden die bedoeld zijn voor asielzoekers bezet.

Om gemeenten te ondersteunen bij deze uitdaging, hebben de ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) het concept 'doorstroomlocaties' uitgewerkt. Doorstroomlocaties fungeren als tijdelijke verblijfplaatsen voor statushouders, met een maximumduur van twaalf maanden per statushouder, gelegen in of nabij hun uiteindelijke woonplaats (de zogenaamde 'koppelsemte'). Statushouders die verblijven in deze locaties worden direct meegerekend in de huisvestingstaakstelling van de koppelsemte. Het blijft de taak van de koppelsemte om voor deze statushouders een definitieve woning te vinden binnen de maximale verblijfsduur. Met de verhuizing van statushouders naar doorstroomlocaties verschuiven de verantwoordelijkheden voor deze statushouders van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) naar de gemeenten, en gelden desbetreffende wet- en regelgevingen op de verschillende beleidsterreinen: het sociaal domein (inburgering, participatie), onderwijs en gezondheidszorg.

Gemeenten kunnen individueel of in samenwerking met andere gemeenten een verzoek indienen voor realisatie van een doorstroomlocatie. In het geval van een regionale doorstroomlocatie is het essentieel om voorafgaand aan realisatie van de doorstroomlocatie duidelijke afspraken te maken tussen deelnemende gemeenten om de belasting van voorzieningen te spreiden en de integratie van de statushouder in zijn of haar toekomstige woonplaats te bespoedigen.

De Rijksoverheid zal de totstandkoming van deze doorstroomlocaties ondersteunen door financiële middelen beschikbaar te stellen voor het gereedmaken van de locaties (eventuele transitiekosten) en door een vast bedrag per dag per geplaatste statushouder te verstrekken. Dit vaste bedrag kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor de exploitatie van de locatie en begeleiding van statushouders.

Deze handreiking beschrijft de kaders voor het concept doorstroomlocatie, licht de stappen voor het realiseren van deze locaties toe en biedt een overzicht van de financiële ondersteuning die vanuit het Rijk geboden wordt.

Bij de totstandkoming van dit document is er samengewerkt met experts binnen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), en diverse gemeenten. Ook is er aandacht besteed aan- en zijn er lessen getrokken uit bestaande concepten voor de tijdelijke huisvesting van statushouders, zoals de Hotel en Accommodatie Regeling (HAR) en Regionale Tussen Voorzieningen (RTuVo). Aan het einde van dit document worden de verschillen tussen doorstroomlocaties en bestaande concepten toegelicht en wordt er begeleiding geboden bij het maken van keuzes voor implementatie.

Deze handreiking betreft een 'levend document' en zal aan de hand van praktijkervaringen met de realisatie van doorstroomlocaties aangevuld en aangescherpt worden.

2 Kaders aan een doorstroomlocatie

2.1 Doel

Doorstroomlocaties dienen als verblijfplaats voor statushouders met als doel hen eerder de kans te bieden om te beginnen met integreren en deelnemen aan de samenleving in of nabij hun toekomstige woonplaats. Daarnaast verminderen doorstroomlocaties de druk op COA-opvanglocaties door de doorstroom te bevorderen.

Door gemeenten (financieel) te ondersteunen om doorstroomlocaties te realiseren, wil de Rijksoverheid ruimte en tijd verschaffen aan gemeenten om hun structurele huisvesting op orde te brengen voor de aan hen gekoppelde statushouders en andere (spoed)zoekers.

2.2 Ontwerpkaders

Onderstaande ontwerpkaders dienen als kaders voor wat de Rijksoverheid verwacht van gemeenten, en ze waarborgen de doelmatigheid en uitvoerbaarheid van het concept. Binnen deze vastgestelde kaders hebben gemeenten de flexibiliteit om de doorstroomlocatie aan te passen aan lokale mogelijkheden en beperkingen om de uitvoerbaarheid te vergroten.

2.2.1 Doelgroep

De primaire doelgroep voor doorstroomlocaties betreft alle statushouders met een geldig verblijfsdocument en inschrijving in de BRP-straat, die door het COA gekoppeld zijn aan de gemeente waar de doorstroomlocatie wordt gevestigd. In het geval van een regionale doorstroomlocatie (zie [hoofdstuk 2.2.2](#)) geldt dit voor alle statushouders die zijn gekoppeld aan de deelnemende gemeenten.

Dit houdt in dat statushouders kort na hun koppeling kunnen horen dat ze binnen afzienbare tijd zullen verhuizen naar de doorstroomlocatie, hoewel de voorkeur uitgaat naar plaatsing van statushouders die het langst op huisvesting wachten in een COA-locatie.

Vanwege de diverse doelgroep is het noodzakelijk dat doorstroomlocaties geschikt zijn voor verschillende (gezins)samenstellingen.

Naast statushouders is het mogelijk om een deel van de doorstroomlocatie te gebruiken voor de tijdelijke huisvesting van andere doelgroepen, zoals spoedzoekers, studenten of Oekraïense ontheemden. Deze huisvesting van andere doelgroepen kan op twee manieren plaatsvinden:

1. Door, naast het realiseren van een specifiek aantal plekken voor statushouders, in hetzelfde gebouw ook plekken te realiseren voor andere doelgroepen. Deze verdeling wordt vooraf bepaald en heeft invloed op de financiële middelen die beschikbaar worden gesteld vanuit het Rijk voor de transitie en de exploitatie van de locatie, zie [hoofdstuk 3.2.1](#) voor meer details.
2. Door plekken gerealiseerd voor statushouders tijdelijk te verhuren aan andere doelgroepen voor een periode van maximaal zes maanden wanneer deze niet (tijdig) gevuld kunnen worden met statushouders. Dit is mogelijk wanneer de bezettingsgraad van de voor statushouders gerealiseerde plekken gedurende ten minste twee maanden onder de 80% ligt, zie [hoofdstuk 3.1.5](#) voor meer details.

2.2.2 Geografische dekking

We onderscheiden twee varianten doorstroomlocaties;

1. Een lokale doorstroomlocatie; gerealiseerd door één gemeente voor enkel de aan de betreffende gemeente gekoppelde statushouders.

2. Een regionale doorstroomlocatie; gerealiseerd door een samenwerking van gemeenten voor enkel aan deze gemeenten gekoppelde statushouders.

Het realiseren van een regionale doorstroomlocatie biedt de mogelijkheid om op grotere schaal verblijf te bieden aan statushouders. Echter is het hierbij van belang dat de afstand tussen de doorstroomlocatie en de andere koppelgemeenten overbrugbaar is om ervoor te zorgen dat het doel van vroegtijdige integratie van statushouders in hun uiteindelijke woonplaats niet verloren gaat.

Daarnaast is het essentieel om voorafgaand aan de realisatie duidelijke afspraken te maken tussen de gemeenten over belasting van voorzieningen, verantwoordelijkheden en financiële middelen. In [hoofdstuk 3.2.3](#) beschrijven we mogelijke afspraken die gemeenten kunnen maken voorafgaand aan realisatie van een regionale doorstroomlocatie. Daarnaast lichten we specifieke kaders of aandachtspunten voor regionale doorstroomlocaties uit in deze handreiking.

2.2.3 Omvang

Het aantal beschikbare bedden per doorstroomlocatie kent geen minimum om het aanbod van geschikte panden niet te beperken. In geval van individuele plaatsingen van statushouders of bij een beperkte achterstand in de huisvestingstaakstelling kan een gemeente echter overwegen om gebruik te maken van de Hotel en Accommodatie-regeling (HAR) in plaats van een doorstroomlocatie te realiseren.

Wel wordt er een maximum gesteld aan het aantal plekken voor statushouders in een doorstroomlocatie. Dit doen we om een lage bezetting te voorkomen en reguliere huisvesting te blijven motiveren. Het maximale aantal doorstroomlocatieplekken is afhankelijk van de huisvestingstaakstelling van de (aan de doorstroomlocatie deelnemende) gemeente(n). De richtlijn voor dit maximum is 90% van de meest-recente halfjaarlijkse huisvestingstaakstelling op het moment van aanvraag van transitiekosten. In het geval van een regionale doorstroomlocatie mag de huisvestingstaakstelling van de deelnemende gemeente(n) bij elkaar opgeteld worden. Eventuele achterstanden op de huisvestingstaakstelling tellen hierbij in principe niet mee.

Indien een gemeente een locatie op het oog heeft met meer plekken dan bovengenoemde maximumcapaciteit, hebben gemeenten de mogelijkheid om andere gemeenten in de regio te benaderen voor samenwerking (waardoor het maximum verhoogt) of om de extra capaciteit in te vullen met andere doelgroepen, zie [hoofdstuk 2.2.1](#) voor meer details.

2.2.4 Verblijfsduur

Een statushouder verblijft maximaal twaalf maanden in een doorstroomlocatie, waarbinnen de statushouder dient uit te stromen naar definitieve huisvesting in diens koppelgemeente. De gemeente dient de maximale verblijfsduur te waarborgen door in het huurcontract van de statushouder op te nemen dat deze eindigt wanneer passende alternatieve woonruimte in de koppelgemeente wordt aangeboden.

De koppelgemeente is verantwoordelijk voor tijdige uitstroom naar passende huisvesting. De financiële ondersteuning van het Rijk aan de doorstroomgemeente voor de betreffende statushouder stopt op het moment van uitstroom naar definitieve huisvesting, of wanneer de maximale verblijfsduur is bereikt, zie [hoofdstuk 3.2.1](#) voor meer details.

Regionale doorstroomlocatie

In het geval van een regionale doorstroomlocatie, is de koppelgemeente verantwoordelijk voor tijdige uitstroom naar passende huisvesting voor de aan hen gekoppelde statushouders die in de doorstroomlocatie verblijven.

Aangezien de financiële ondersteuning van de Rijksoverheid stopt wanneer de maximale verblijfsduur is bereikt, is het noodzakelijk dat gemeenten voorafgaand aan realisatie van een regionale doorstroomlocatie goede afspraken maken over de vergoeding die koppelgemeente(n) betalen aan de doorstroomgemeente in geval de maximale verblijfsduur wordt overschreden voor een aan die gemeente gekoppelde statushouder. Zie [hoofdstuk 3.2.3](#) voor meer details en modelafspraken.

Om uitstroom binnen twaalf maanden te waarborgen, biedt het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) ondersteuning bij o.a. uitbreiding van de woningvoorraad ten behoeve van op het verblijf in de doorstroomlocatie aansluitende huisvesting, zie [hoofdstuk 3.2.2](#) voor meer details.

2.2.5 Locatie en faciliteiten

Het is van belang dat doorstroomlocaties op korte termijn worden gerealiseerd. Gemeenten hebben hierbij de vrijheid om te bepalen welk type gebouw zij willen gebruiken voor de doorstroomlocatie, rekening houdend met lokale mogelijkheden. Deze opties omvatten nieuwbouw, inclusief modulaire constructies, evenals de herbestemming van bijvoorbeeld leegstaande kantoren, winkelpanden, en maatschappelijk vastgoed zoals oude scholen en zorggebouwen. Het is vereist dat de gekozen locatie voldoet aan de eisen die gelden voor de gebouwen met een woonfunctie opgenomen in het Bouwbesluit 2012 (thans Besluit Bouwwerken Leefomgeving) en over de benodigde inventaris beschikt om het verblijf van de statushouders te ondersteunen in de participatie en integratie in de samenleving. Hieronder valt een rustige studieplek, computervoorzieningen en een stabiele internetverbinding in of nabij de doorstroomlocatie (bijv. in een nabijgelegen bibliotheek). In de periodieke vergoeding vanuit de Rijksoverheid (zie [hoofdstuk 3.2.1.2](#)) is een bijdrage opgenomen voor basisinventaris in de locaties. Op deze manier blijft het gemeentelijke inrichtingsbudget dat statushouders ontvangen bij definitieve huisvesting voor hen beschikbaar voor inrichting van de woning waar zij na verblijf in de doorstroomlocatie naartoe verhuizen.

Het is vereist dat de locatie statushouders voldoende toegang biedt tot openbaar vervoer, winkels, scholen, zorginstellingen en sportfaciliteiten, met als doel om integratie te bevorderen, ten minste in lijn met voorzieningen voor gevestigde inwoners in de desbetreffende gemeente(n).

Een doorstroomlocatie kan bestaan uit:

1. Zelfstandige woonunits; waarin een statushouder alleen woont of samenwoont met een partner/gezin en beschikt over een eigen keuken, toilet en slaapkamer. Een zelfstandige woonunit is vereist wanneer er sprake is van een gezin met één of meer kinderen.
2. Niet-zelfstandige woonunits; waarbij de statushouder een eigen afsluitbare kamer heeft in een gedeelde woning. In deze woning is het noodzakelijk dat er (eventueel gedeelde) kookgelegenheid aanwezig is, zodat statushouders hun eigen maaltijden kunnen bereiden. Een eventuele gedeelde kookgelegenheid dient met maximaal 10 statushouders gedeeld te worden. Ten slotte is het wenselijk dat een gedeelde woning beschikt over aparte sanitaire voorzieningen voor verschillende genders.

De gemeente dient een huurcontract af te sluiten met statushouders voor het verblijf in de doorstroomlocatie. Daarbij geldt dat het gevraagde bedrag binnen de maximale huur voor een sociale huurwoning (liberalisatiegrens) dient te vallen. Tevens dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid tot het ontvangen van huurtoeslag, wat in geval van niet-zelfstandige woonunits beperkt kan zijn, om de betaalbaarheid voor statushouders te waarborgen. De gemeente dient de maximale verblijfsduur te waarborgen door in het huurcontract van de statushouder op te nemen dat deze eindigt wanneer passende alternatieve woonruimte in de koppelgemeente wordt aangeboden.

2.2.6 Duur inzet van pand als doorstroomlocatie

Een gemeente dient het pand voor een doorstroomlocatie voor langer dan één jaar als zodanig in te zetten, d.w.z. met als primair doel doorstroom van statushouders vanuit COA-opvang te realiseren. Dit

betekent dat het niet is toegestaan om slechts één groep statushouders in de doorstroomlocatie te laten verblijven, dit verblijf na twaalf maanden aan te merken als definitieve huisvesting en het pand niet langer in te zetten als doorstroomlocatie. In dit geval wordt er namelijk geen doorstroom gerealiseerd. Het is de bedoeling dat er ten minste één volledige doorwisseling van statushouders in een doorstroomlocatie plaatsvindt.

Aangezien de huisvestingstaakstelling op de lange termijn lastig te voorspellen is en het onduidelijk is of deze locaties op lange termijn ook nodig zijn, wordt voor een doorstroomlocatie een maximale periode van drie jaar gehanteerd. Wanneer deze maximale periode nadert, kunnen het Rijk en de gemeente gezamenlijk bezien of het wenselijk is om de doorstroomlocatie langer als zodanig in te blijven zetten.

In de planvorming voor realisatie van op het verblijf in de doorstroomlocatie aansluitende huisvesting (zie hoofdstuk [3.1.4](#)) kan ervoor gekozen worden om het pand na inzet als doorstroomlocatie om te zetten naar definitieve huisvesting, voor statushouders of voor andere doelgroepen. Dit dient vooraf meegenomen te worden in de business case, inclusief duidelijke bijdrage van de exploitant van het pand na inzet als doorstroomlocatie (bijv. een woningcorporatie).

2.2.7 BRP-registratie en huisvestingstaakstelling

Alle statushouders die naar de doorstroomlocatie verhuizen, schrijven zich in de BRP van de gemeente waar de doorstroomlocatie zich bevindt, ook als deze gemeente niet overeenkomt met de gemeente waaraan ze zijn gekoppeld.

Het verblijf van een statushouder in een doorstroomlocatie telt mee voor de huisvestingstaakstelling van de aan de statushouder gekoppelde gemeente, ook als deze gemeente niet overeenkomt met de gemeente waar de doorstroomlocatie staat. Het is de taak van de koppelgemeente om voor deze statushouders een definitieve woning te vinden binnen de maximale verblijfsduur van twaalf maanden in de doorstroomlocatie, zie [hoofdstuk 2.2.4](#).

3 Realisatie van een doorstroomlocatie

3.1 Realisatieproces

Wanneer een (samenwerking van) gemeente(n) geïnteresseerd is in het realiseren van een doorstroomlocatie, kunnen onderstaande stappen gevolgd worden. Een centraal uitvoeringsteam, bestaande uit JenV en BZK-medewerkers, zal fungeren als primair contactpunt en gemeenten ondersteunen bij vragen en het doorlopen van het proces.

3.1.1 Informatie inwinnen

In de kamerbrief van 6 juni 2023 is een oproep gedaan aan medeoverheden om doorstroomlocaties te realiseren. Er zijn verschillende manieren waarop een gemeente informatie kan vergaren over het concept 'doorstroomlocaties', om zo af te kunnen wegen of dit een passende oplossing voor de betreffende gemeente is. [Bijlage A](#) geeft een overzicht van verschillende modaliteiten in het opvang- en huisvestingslandschap.

Deze handreiking beschrijft de kaders aan een doorstroomlocatie, welke stappen gemeenten dienen te doorlopen om een doorstroomlocatie te realiseren, beschikbare ondersteuning vanuit het Rijk, en waaraan gedacht moet worden bij het inregelen van sociale voorzieningen voor de statushouders. Deze handreiking betreft een 'levend document' en zal aan de hand van praktijkervaringen aangevuld en aangescherpt worden.

Eventuele vragen kunnen gesteld worden via de regio-accounthouders of via [postbus \[emailadres\]](#). Antwoorden op veelgestelde vragen zullen verzameld worden op [Rijksoverheid.nl/\[link\]](#). Ten slotte is de (bekostigings-)regeling te vinden in de Staatscourant via [\[link\]](#).

3.1.2 Aanmelden van interesse

Gemeenten die geïnteresseerd zijn in het realiseren van een doorstroomlocatie kunnen contact opnemen met de betreffende regio-accounthouder of via postbus [\[emailadres\]](#).

Hierna zal een aangewezen contactpersoon in het uitvoeringsteam een kennisgesprek initiëren met de betrokken gemeente(n). Tijdens dit gesprek worden verdere vragen beantwoord en worden gemeenten geïnformeerd over de stappen in het realisatieproces en wat er van hen wordt verwacht. In dit gesprek wordt toegelicht welke producten vanuit de gemeente(n) verwacht worden, waaronder:

- Een realisatieplan met onder andere een beschrijving van de locatie, voorzieningen en de benodigde transitiekosten voor de voorbereiding en verbouwing van de locatie (meer details in [hoofdstuk 3.1.3](#)).
- Een vervolghuisvestingsplan met een toelichting over hoe statushouders binnen de maximale verblijfsduur van 12 maanden aansluitende huisvesting in de koppelgemeente toegewezen zullen krijgen en welke stappen zullen worden ondernomen om dit te waarborgen (meer details in [hoofdstuk 3.1.4](#)).
- [In geval van een regionale doorstroomlocatie] Een (concept)overeenkomst tussen de doorstroomgemeente en de koppelgemeente(n) waarin duidelijke afspraken zijn vastgelegd over de taakverdeling voor het realiseren van voorzieningen voor statushouders binnen de lokale context, evenals benodigde financiële afspraken (meer details in [hoofdstuk 3.2.2](#)).

Nadat gemeenten het realisatieplan en het vervolghuisvestingsplan hebben ingediend, worden deze geëvalueerd door het uitvoeringsteam, waarna de aanvraag integraal wordt voorgelegd voor besluitvorming. Bij een positief besluit zal een overeenkomst worden opgesteld tussen het Rijk en de

deelnemende gemeente(n), en in het geval van een regionale doorstroomlocatie ook de (concept)overeenkomst tussen de gemeenten, waarin de gemaakte afspraken worden vastgelegd. Na ondertekening van deze overeenkomst(en) door de betrokken partijen, kan de gemeente starten met de eventuele transitie van het pand en aansluitende inzet van de doorstroomlocatie.

3.1.3 Concretiseren van het plan voor realisatie van doorstroomlocatie

Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente(n) om samen de vooraf opgestelde template voor het realisatieplan in te vullen. Dit plan dient informatie te bevatten over de doorstroomlocatie, inclusief gegevens over de (deelnemende) gemeente(n), de contactpersoon namens de gemeente(n), de locatiegegevens, het aantal en type verblijfsplaatsen in de doorstroomlocatie, periode waarvoor de doorstroomlocatie als zodanig inzetbaar zal zijn, eventueel benodigde transitie/verbouwing om het pand gereed te maken, en een uiteenzetting van de verwachte kosten. Nadat het plan is ingevuld, zal een gesprek met het uitvoeringsteam plaatsvinden om het door te nemen en eventuele aanscherpingen aan te brengen.

In gevallen waarin gemeenten nog geen geschikt pand op het oog hebben, kunnen ze gekoppeld worden aan een rijksvastgoedmakelaar om samen een geschikte locatie te vinden voor dit doel.

Vervolgens wordt het realisatieplan beoordeeld door experts van betrokken departementen en belanghebbenden om ervoor te zorgen dat de voorzieningen voor statushouders, zoals beschreven in [hoofdstuk 4](#), worden gewaarborgd.

3.1.4 Uitwerken van het plan voor aansluitende vervolghuisvesting

Parallel aan het opstellen van het realisatieplan doorstroomlocaties, is het aan deelnemende gemeenten om de vooraf opgestelde template voor het vervolghuisvestingsplan in te vullen. Dit plan dient een toelichting te bevatten op de manier en het tijdschema waarbinnen gemeenten van plan zijn om de aan hen gekoppelde statushouders vanuit de doorstroomlocatie te laten doorstromen naar aansluitende vervolghuisvesting, binnen de maximale verblijfsduur van twaalf maanden. Dit kan bijvoorbeeld door toewijzing vanuit de bestaande woningvoorraad van sociale huurwoningen of door uitbreiding en vernieuwing van de woningvoorraad. Het huisvestingsplan is bedoeld om de doorstroom van statushouders vanuit de doorstroomlocatie naar aansluitende huisvesting in de koppelgemeente binnen de maximale opvangduur te waarborgen.

Ter onderbouwing van het huisvestingsplan kunnen onderliggende projectplannen worden opgevraagd door het uitvoeringsteam ten behoeve van een toets op haalbaarheid.

Nadat de gemeenten het template vervolghuisvesting hebben ingevuld, zal er een bespreking plaatsvinden met een adviseur van BZK uit het uitvoeringsteam om het plan door te nemen en eventuele aanscherpingen aan te brengen. Als het een gemeente niet lukt om in het vervolghuisvestingsplan een gelijk en tijdig aantal plekken voor aansluitende huisvesting op te nemen als het aantal statushouders in de doorstroomlocatie, kan zij via het uitvoeringsteam gekoppeld worden aan relevante adviseurs binnen BZK of experts vanuit RVO. Zij kunnen met de gemeente meedenken over mogelijkheden en/of beschikbare financiële regelingen voor aanpassing of uitbreiding van de woningvoorraad. Voor meer details over deze ondersteuning van uitvoeringsteam, zie [hoofdstuk 3.2.2](#).

3.1.5 Statushouders plaatsen

Na realisatie van de doorstroomlocatie, kan gestart worden met het plaatsen van statushouders. Het COA koppelt statushouders na vergunningverlening aan een gemeente op basis van zowel harde criteria (zoals de woonplaats van eerstegraads familieleden en medische bijzonderheden) als zachte criteria (zoals ambities en het sociale netwerk). Deze koppeling houdt in dat de desbetreffende gemeente reguliere

huisvesting voor de statushouder moet verzorgen. Elke gemeente heeft hiervoor een huisvestingstaakstelling, die gebaseerd is op het aantal inwoners van de gemeente.

Het plaatsen van statushouders in een doorstroomlocatie werkt op dezelfde manier als het reguliere uitstroomproces naar huisvesting. Wanneer er een plek beschikbaar komt in een doorstroomlocatie, neemt de gemeente het initiatief voor de plaatsing van een statushouder. Dit doet een gemeente door in het systeem van het COA, Taakstellingvolgsysteem (TVS), te kijken welke statushouders gekoppeld zijn aan de aan de doorstroomlocatie deelnemende gemeente(n). Vervolgens nodigt de gemeente statushouder(s) uit met een gezinssamenstelling die past bij de woonvorm van de beschikbare plek(ken). De gemeente geeft hierbij prioriteit aan statushouders die het langst in COA-locaties wachten op huisvesting. Bij plaatsing van een statushouder in een doorstroomlocatie volgt een uitstroommelding vanuit het COA. Voor de overdracht van statushouders naar de gemeente deelt het COA informatie aan de gemeente over statushouders via TVS. Het is ook van belang om de medische status zoals vermeld in het TVS-systeem te controleren en te beoordelen of de behandeling kan worden voortgezet in de doorstroomlocatie, of dat verhuizing niet gewenst is.

Regionale doorstroomlocatie

In het geval van een regionale doorstroomlocatie dienen voorafgaand aan realisatie afspraken gemaakt en vastgelegd te worden over de beoogde verdeling van de plekken in de doorstroomlocatie tussen de deelnemende gemeenten. Deelnemende gemeenten nemen het initiatief voor het plaatsen van aan hen gekoppelde statushouders op vrije plekken in de doorstroomlocatie volgens deze verdeling.

Het is niet mogelijk om statushouders te plaatsen in de doorstroomlocatie die niet gekoppeld zijn aan één van de aan de doorstroomlocatie deelnemende gemeenten. Ook is omkoppeling van statushouders niet toegestaan.

Een deel van de statushouders wacht op nareizigers. Gemeenten dienen hier rekening mee te houden in de opzet van de doorstroomlocatie, bijvoorbeeld door te overwegen om:

- Wanneer een plek vrijkomt in de doorstroomlocatie voorrang te geven aan nareizigers van referenten die in de doorstroomlocatie verblijven.
- Wanneer een plek vrijkomt in de doorstroomlocatie voorrang te geven aan nareizigers van referenten die buiten de doorstroomlocatie in de gemeente wonen, maar nog niet in huisvesting die geschikt is om samen met de nareizigers in te wonen.

Idealiter kunnen referenten (zoveel mogelijk) in de doorstroomlocatie wachten op gezinshereniging, waarna nareizigers zo snel mogelijk na aankomst in Nederland naar de koppelgemeente kunnen verhuizen zonder eerst te hoeven worden opgevangen in een COA-locatie. Daarnaast is het ook van belang om in het voorbereiden van aansluitende huisvesting rekening te houden met eventuele nareizigers.

Bij plaatsing in een doorstroomlocatie is vroege communicatie vanuit de koppelgemeente van essentieel belang om de verwachtingen van statushouders te managen. Het is belangrijk hen duidelijk te maken dat dit geen vertraging betekent voor hun uiteindelijke huisvesting, maar juist de kans biedt om eerder te integreren in de gemeente van hun toekomstige woning.

Mogelijkheid tot tijdelijke verhuur aan andere doelgroepen

Door het gestelde maximum aan het aantal plekken voor statushouders in een doorstroomlocatie (zie [hoofdstuk 2.2.3](#)) is de verwachting dat de beschikbare plekken het grootste deel van de tijd gevuld kunnen worden met aan de betreffende gemeente(n) gekoppelde statushouders. Indien er (voorzien wordt dat er) onvoldoende aan de betreffende gemeente(n) gekoppelde statushouders beschikbaar zijn voor plaatsing in een doorstroomlocatie, kan de gemeente in gesprek gaan met het uitvoeringsteam van JenV en BZK over tijdelijke plaatsing van andere doelgroepen op (een deel van) de voor statushouders beschikbare plekken. Dit geldt tevens voor een eventuele 'aanlooperperiode' van een relatief grote locatie, waarbij voorzien wordt dat het enige tijd zal duren voordat alle plekken gevuld zullen zijn. Deze plekken kunnen voor maximaal zes maanden worden verhuurd aan andere doelgroepen, waarna bezien dient te worden of deze plekken weer ingevuld kunnen worden met statushouders. Voor bezetting van plekken in de doorstroomlocatie door andere doelgroepen dan

statushouders geldt dat er geen sprake is van de in [hoofdstuk 3.2.1.2](#) beschreven periodieke vergoeding vanuit het Rijk.

3.1.6 Uitstroom

Een statushouder moet uiterlijk binnen twaalf maanden na plaatsing in de doorstroomlocatie doorstromen naar passende huisvesting in de koppelgemeente. Het is de verantwoordelijkheid van de koppelgemeente om de statushouder in de doorstroomlocatie een geschikte woonplek voor te stellen. De financiële ondersteuning van het Rijk aan de doorstroomgemeente voor de betreffende statushouder stopt op het moment van uitstroom naar definitieve huisvesting, of wanneer de maximale verblijfsduur is bereikt, zie [hoofdstuk 3.2.1](#) voor meer details.

Regionale doorstroomlocatie

In het geval van een regionale doorstroomlocatie, is de koppelgemeente verantwoordelijk voor tijdige uitstroom naar passende huisvesting voor de aan hen gekoppelde statushouders die in de doorstroomlocatie verblijven. Aangezien de financiële ondersteuning van het Rijk stopt wanneer de maximale verblijfsduur is bereikt, is het noodzakelijk dat gemeenten voorafgaand aan realisatie van een regionale doorstroomlocatie goede afspraken maken over de vergoeding die koppelgemeente(n) betalen aan de doorstroomgemeente in geval de maximale verblijfsduur wordt overschreden voor een aan die gemeente gekoppelde statushouder. Zie [hoofdstuk 3.2.3](#) voor meer details en modelafspraken.

De beschikbaarheid van aansluitende huisvesting wordt gewaarborgd door het vooraf opgestelde vervolghuisvestingsplan, zie details in [hoofdstuk 3.1.4](#). Bovendien zal er elke twee maanden een voortgangsgesprek plaatsvinden tussen het uitvoeringsteam van JenV en BZK en de gemeente(n) om de status van het plan te bespreken en tijdig te signaleren als herijking noodzakelijk is. Indien gewenst wordt de betreffende provincie ook bij deze gesprekken betrokken.

Het kan voorkomen dat een statushouder de aangeboden aansluitende huisvesting weigert. Dit is onwenselijk voor zowel de gemeente, de doorstroom in de doorstroomlocatie, en het maatschappelijk draagvlak. Koppelgemeenten worden daarom geadviseerd om, vergelijkbaar met de aanpak van het COA, een strikte procedure te volgen voor gevallen van woningweigerings door aan hen gekoppelde statushouders. Het is aan de betreffende gemeente om de verschillende belangen af te wegen en te beslissen over de aanpak van dergelijke situaties. Het uiteindelijke doel is om woningweigerings te voorkomen of de statushouder te motiveren om alsnog de aangeboden woning te accepteren. In de handreiking 'Woningweigerings' (initieel geschreven i.h.k.v. de Hotel- en Accommodatieregeling) worden heldere stappen uiteengezet om dit proces te begeleiden.

Delen van in- en uitstrooinformatie

De doorstroomgemeente deelt gedurende exploitatie van de doorstroomlocatie maandelijks, uiterlijk voor de 10^e van de daaropvolgende maand, in het daarvoor bedoelde format met het uitvoeringsteam een (geanonimiseerd) overzicht van statushouders die in de doorstroomlocatie verblijven of hebben verbleven, met voor elk van deze statushouders:

- De datum waarop zij in de doorstroomlocatie gehuisvest zijn;
- De gemeente waaraan zij door het COA gekoppeld zijn;
- (Indien van toepassing) De datum waarop hun verblijf in de doorstroomlocatie beëindigd is doordat zij gehuisvest zijn in aansluitende huisvesting in de door het COA aan hen gekoppelde gemeente.

Deze informatie is benodigd om de hoogte van periodieke vergoeding (zie [hoofdstuk 3.2.1.2](#)) te bepalen, evenals om tijdige uitstroom te monitoren.

3.2 Ondersteuning bij realisatie

Om de realisatie van doorstroomlocaties te stimuleren komen gemeenten in aanmerking voor (financiële) ondersteuning.

3.2.1 Financiering

Het Rijk heeft een financiële regeling geïntroduceerd voor gemeenten die (gezamenlijk) een doorstroomlocatie realiseren. Deze (bekostigings-)regeling is te vinden in de Staatscourant via [\[link\]](#).

Deze regeling bestaat uit twee componenten:

1. Eenmalige transitiekostenvergoeding: een vergoeding voor de doorstroomgemeente om een locatie geschikt te maken voor het verblijf van statushouders.
2. Periodieke vergoeding: een vast bedrag per geplaatste statushouder per dag voor de exploitatie van de doorstroomlocatie.

3.2.1.1 Eenmalige transitiekostenvergoeding

De transitiekostenvergoeding is een eenmalige vergoeding vanuit het Rijk voor gemeenten om locaties geschikt te maken voor het verblijf van statushouders (bijvoorbeeld de transformatie van een kantoorpand in woningen). Het uitgangspunt van deze vergoeding is dat het Rijk de werkelijke transitiekosten vergoedt, zolang dit redelijk en marktconform is. Dit wordt per aanvraag door het uitvoeringsteam beoordeelt. In deze beoordeling wordt onder andere meegenomen hoeveel plekken in de doorstroomlocatie beschikbaar worden gesteld voor plaatsing van statushouders, hoe lang de gemeente de doorstroomlocatie als zodanig kan toezeggen, en wat de eventuele vervolgbestemming is van het pand.

Aantal plekken beschikbaar voor plaatsing van statushouders

We zetten in op een (maximaal) aantal plekken voor statushouders in doorstroomlocaties gelijk aan 90% van de meest-recente halfjaarlijkse huisvestingstaakstelling van de (aan de doorstroomlocatie deelnemende) gemeente(n), zie [hoofdstuk 2.2.3](#) voor meer detail. Gemeente(n) kunnen transitiekosten van een pand indienen voor het deel plekken dat bedoeld is voor statushouders (niet voor andere doelgroepen) voor zover dit aantal plekken binnen dit maximum past. Om dit nader toe te lichten, hebben we hieronder drie verschillende situaties uitgewerkt:

Situatie 1 – lokale doorstroomlocatie; omvang binnen het maximum

Omschrijving: Gemeente A heeft op het moment van aanvragen van de transitiekostenvergoeding een (halfjaarlijkse) huisvestingstaakstelling van 50 statushouders en heeft een pand op het oog voor een lokale doorstroomlocatie met 45 plekken.

Uitwerking: Het maximale aantal plekken waarvoor transitiekosten vergoed worden op basis van de taakstelling van gemeente A is 45. Dit betekent dat gemeente A de volledige transitiekosten van het pand dat zij op het oog hebben kan indienen bij het uitvoeringsteam voor beoordeling op redelijkheid.

Situatie 2 – lokale doorstroomlocatie; omvang niet binnen het maximum

Omschrijving: Gemeente B heeft op het moment van aanvragen van de transitiekostenvergoeding een (halfjaarlijkse) huisvestingstaakstelling van 50 statushouders en heeft een pand op het oog voor een lokale doorstroomlocatie met 60 plekken.

Uitwerking: Het maximale aantal plekken waarvoor transitiekosten vergoed worden op basis van de taakstelling van gemeente B is 45. Vergoeding geldt alleen voor plekken die beschikbaar gesteld worden voor statushouders. Dit betekent dat gemeente B $(45/60=)$ driekwart van de transitiekosten van het pand dat zij op het oog hebben kan indien bij het uitvoeringsteam voor beoordeling op redelijkheid. De

overige 15 plekken kunnen ingezet worden voor huisvesting van andere doelgroepen, niet-zijde statushouders.

Situatie 3 – regionale doorstroomlocatie

Omschrijving: Gemeente C en D hebben gecombineerd op het moment van aanvragen van de transitiekostenvergoeding een (halfjaarlijkse) huisvestingstaakstelling van 90 statushouders. Ze hebben een pand op het oog voor een regionale doorstroomlocatie in gemeente C met 75 plekken.

Uitwerking: Het maximale aantal plekken waarvoor transitiekosten vergoed worden op basis van de gecombineerde taakstelling van gemeente C en D is 81. Dit betekent dat gemeente C de volledige transitiekosten van het pand dat zij op het oog hebben kan indienen bij het uitvoeringsteam voor beoordeling op redelijkheid.

De duur van de locatie

In de beoordeling van de transitiekostenvergoeding op redelijkheid door het uitvoeringsteam wordt meegenomen voor welke periode de gemeente(n) de doorstroomlocatie als zodanig kan toezeggen (d.w.z. voor hoe lang het COA ervan uit kan gaan dat zij statushouders kunnen plaatsen in de doorstroomlocatie). We zetten in op realisatie van doorstroomlocaties voor een maximale periode van drie jaar. Reden hiervoor is dat fluctuaties in de huisvestingstaakstelling en omstandigheden in de woningmarkt na deze periode lastig in te schatten zijn.

3.2.1.2 Periodieke vergoeding

Naast de transitiekostenvergoeding biedt het Rijk een vast bedrag per geplaatste statushouder per dag. Dit bedrag dient als dekking voor de doorlopende kosten die horen bij de exploitatie van een doorstroomlocatie.

Hoogte van het bedrag

Per in de doorstroomlocatie geplaatste statushouder per dag ontvangt een gemeente met een doorstroomlocatie een vast bedrag van €57,50. De hoogte van het bedrag per in de doorstroomlocatie geplaatste statushouder per dag is zodanig vastgesteld dat dit dekking zou moeten bieden voor de extra kosten die een gemeente maakt voor realisatie en exploitatie van een doorstroomlocatie ten opzichte van reguliere huisvesting. Het bedrag biedt dekking voor in ieder geval de volgende kosten (niet uitputtend):

- Huur (die de gemeente eventueel aan de vastgoedeigenaar betaalt), afschrijving (in het geval de gemeente de locatie aankoopt) en exploitatiekosten (bijv. G/W/L), inclusief onderhoud van de doorstroomlocatie
- Wi-Fi
- Inventaris
- Schoonmaak
- Beveiliging
- Locatiebegeleiders
- Projectorganisatie
- Additionele locatie-gebonden begeleiding, zie [hoofdstuk 4.1.1.2](#) voor meer detail

Dit bedrag is in aanvulling op reguliere financieringsstromen in het kader van voorzieningen op beleidsterreinen (bv. zorg, onderwijs, participatie). Bovendien hebben gemeenten de mogelijkheid om huur te vragen aan statushouders die zijn geplaatst in de doorstroomlocatie, aangezien zij in aanmerking komen voor bijstand of werkzaamheden verrichten. Hier is rekening mee gehouden in het bepalen van het bedrag. Gemeenten kunnen geen aanvullende kosten declareren boven op de vaste vergoeding die zij ontvangen.

Aantal statushouders

De periodieke vergoeding wordt uitgekeerd per geplaatste statushouder. Elke maand dient een gemeente op te geven hoeveel statushouders de afgelopen maand in de doorstroomlocatie verbleven. Op basis hiervan maakt het Rijk de totale periodieke vergoeding voor die maand over.

Maximale periode

Voor iedere statushouder wordt de periodieke vergoeding maximaal twaalf maanden uitgekeerd. Als de statushouder eerder dan twaalf maanden uitstroomt, wordt de betaling van de periodieke vergoeding op dat moment gestopt. Als de statushouder later dan twaalf maanden uitstroomt, wordt de betaling van de periodieke vergoeding na twaalf maanden gestopt.

Regionale doorstroomlocatie: extra tegemoetkoming

Statushouders in een (regionale) doorstroomlocatie worden BRP-geregistreerd in de gemeente waar de doorstroomlocatie zich bevindt. Daarmee worden deze statushouders gereflecteerd in de middelen die de doorstroomgemeente ontvangt via reguliere financieringsstromen voor voorzieningen op beleidsterreinen (bv. zorg, onderwijs, participatie), ook voor statushouders gekoppeld aan gemeenten in de regio. Als tegemoetkoming voor aanvullende uitvoeringslast (bijvoorbeeld voor de reiskosten voor een inburgeringstraject), bovenop hetgeen voorzien was in het kader van de eigen taakstelling en vanwege eventueel benodigde voorfinanciering, bevat de periodieke vergoeding voor de gemeente waar de regionale doorstroomlocatie zich bevindt een aanvullende component van €6,50 per dag, per geplaatste statushouder die gekoppeld is aan een andere deelnemende gemeente in de regio.

Ter verduidelijking zijn hieronder twee situaties uitgewerkt:

Situatie 1 – Lokale doorstroomlocatie

Omschrijving: Gemeente A heeft een lokale doorstroomlocatie waarin in een bepaalde maand 80 statushouders wonen

Uitwerking: Gemeente A krijgt die maand een bedrag uitgekeerd ter hoogte van $80 \cdot €57,50 = €4.600$ per dag.

Situatie 2 – Regionale doorstroomlocatie

Omschrijving: Gemeente A heeft een regionale doorstroomlocatie waar in een bepaalde maand 80 statushouders wonen. 60 van hen zijn gekoppeld aan gemeente A en 20 van hen zijn gekoppeld aan gemeente B.

Uitwerking: Gemeente A krijgt die maand een bedrag uitgekeerd ter hoogte van $80 \cdot €57,50 + 20 \cdot €6,50 = €4.730$ per dag.

Start met inburgering

Als voorwaarde voor bovenstaande financiering dienen deelnemende gemeenten zich te committeren aan start met inburgering voor de aan hen gekoppelde statushouders binnen 10 weken na plaatsing in de doorstroomlocatie, zie [hoofdstuk 4.1.1.1](#) voor meer detail.

3.2.2 Ondersteuning bij het opstellen van het vervolghuisvestingsplan

Als het een gemeente niet lukt om in het vervolghuisvestingsplan een gelijk en tijdig aantal plekken voor aansluitende huisvesting op te nemen als het aantal statushouders in de doorstroomlocatie, kan zij via het uitvoeringsteam gekoppeld worden aan relevante adviseurs binnen BZK of experts bij RVO. Zij kunnen met de gemeente meedenken over mogelijkheden en/of beschikbare financiële regelingen voor aanpassing of uitbreiding en vernieuwing van de woningvoorraad, bijvoorbeeld op het gebied van:

- flexwoningen
- transformatie van kantoren die een woonbestemming kunnen krijgen
- woning splitsing
- optoppen op bestaande bouw
- reguliere woningbouw.

Ter onderbouwing van het vervolghuisvestingsplan kunnen onderliggende projectplannen worden opgevraagd door het uitvoeringsteam ten behoeve van een toets op haalbaarheid.

Om het huisvestingsplan sluitend te krijgen kan voor de volgende regelingen van het ministerie van BZK een aanvraag ingediend worden: Regeling huisvesting aandacht groepen – Startbouwimpuls - Stimuleringsregeling Flex- en transformatiewoningen. De laatste regeling voorziet in het verlenen van voorrang aan gemeenten die een overeenkomst sluiten met de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid voor de oprichting van een doorstroomlocatie bij de behandeling van aanvragen. Wil de gemeente voor een sluitende businesscase voor specifiek de doorstroomlocatie gebruik maken van genoemde rijkssubsidies, dan dient bij de aanvraag bij BZK aangegeven te worden wat de financiële consequentie is van de toekenning van de bijdrage vanuit het Rijk op de businesscase van de doorstroomlocatie. Stapeling is mogelijk, dit is geen uitsluitingsgrond, maar voorwaarde is dat de businesscase negatief is.

3.2.3 Afspraken bij regionale doorstroomlocatie (modelovereenkomst)

In geval van een regionale doorstroomlocatie dienen deelnemende gemeenten voorafgaand aan realisatie van de doorstroomlocatie ten minste de volgende zaken overeen te komen en vast te leggen in een overeenkomst, welke ter informatie met het Rijk gedeeld dient te worden:

- Beoogde verdeling van het aantal plekken voor statushouders in de doorstroomlocatie tussen deelnemende gemeente(n).
- Vergoeding die de deelnemende regiogemeente(n) betalen aan de doorstroomgemeente in geval de maximale verblijfsduur van twaalf maanden wordt overschreden voor een aan die regiogemeente gekoppelde statushouder.
- Verdeling van verantwoordelijkheden en eventueel aanvullende benodigde inzet in het sociaal domein, onderwijs, en zorg, inclusief eventueel benodigde financiële afspraken.
- Benodigde gegevensuitwisseling tussen deelnemende gemeente(n).

Ter ondersteuning bij het maken en vastleggen van deze afspraken stelt het uitvoeringsteam een modelovereenkomst ter beschikking.

4 Voorzieningen voor statushouders

4.1 Sociaal domein

De Wet inburgering 2021 (Wi2021) en Participatiewet (Pw) beschrijven diverse taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot de inburgering en integratie van statushouders. In het geval van een lokale doorstroomlocatie gelden verantwoordelijkheden en financiële stromen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving, vergelijkbaar met de situatie bij reguliere huisvesting.

Regionale doorstroomlocatie

Tabel 1 biedt een overzicht van deze taken en verantwoordelijkheden in het geval van een regionale doorstroomlocatie. Hierin is te zien dat de koppelgemeente verantwoordelijk is voor de uitvoering van taken met betrekking tot de Wi2021 voor de aan hen gekoppelde statushouders, d.w.z. de statushouders die meetellen voor de huisvestingstaakstelling van die gemeente. De doorstroomgemeente is, op basis van BRP-registratie in de doorstroomgemeente, verantwoordelijk voor uitvoering van de Pw van alle statushouders in de doorstroomgemeente.

Taken (clusters)		Lokale doorstroomlocatie	Regionale doorstroomlocatie
Inburgeringswet	Uitvoering inburgering (intake, PIP, voortgang)	Koppelgemeente (=doorstroomgemeente)	Koppelgemeente
	Inburgeringstrajecten		
	Maatschappelijke begeleiding		
Participatiewet	Bijstandsuitkering		Doorstroomgemeente
	Financiële ontzorging		
	Begeleiding naar werk		

Tabel 1.

4.1.1 Wet inburgering 2021

4.1.1.1 Inburgering

Op basis van de Wi2021 is de gemeente waaraan de statushouder is gekoppeld ('koppelgemeente') verantwoordelijk voor het inburgeringstraject. Het verblijf in de doorstroomlocatie telt mee voor de huisvestingstaakstelling van de gemeente waaraan de statushouder is gekoppeld. Het is daarom de taak van de koppelgemeente om binnen tien weken na huisvesting in de doorstroomlocatie een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) op te stellen samen met de statushouder. Na het vaststellen van

de PIP begint de inburgeringstermijn van drie jaar, waarin de statushouder zijn of haar inburgering moet voltooien. Omdat bij het opstellen van de Wi2021 doorstroomlocaties in de voorgestelde vorm niet zijn voorzien, wordt in de wet verduidelijkt¹ dat de koppelgemeente verantwoordelijk is voor de 'start' van de inburgering, zoals hiervoor is aangestipt.

Regionale doorstroomlocatie

Ook in het geval van een regionale doorstroomlocatie telt het verblijf in de doorstroomlocatie mee voor de huisvestingstaakstelling van de koppelgemeente. Daarmee gelden de verplichtingen ook voor de deelnemende koppelgemeente(n) aan een doorstroomlocatie en voor de aan hen gekoppelde statushouders die in de doorstroomlocatie verblijven.

De koppelgemeente voert de regie over het inburgeringstraject van haar eigen statushouders. Daarmee wordt tevens continuïteit na verhuizing naar definitieve huisvesting in de koppelgemeente verzekerd en integratie in de uiteindelijke woonplaats bevorderd. Eventuele reisbehoefte kan worden verminderd door het aanbieden van online lessen of door ter plaatse docenten beschikbaar te stellen, vooral bij grotere locaties. Bovendien kan overwogen worden om fietsen ter beschikking te stellen, zodat statushouders zich vrij kunnen verplaatsen waar nodig.

Om consistentie in de aangeboden inburgeringstrajecten voor statushouders binnen een doorstroomlocatie te waarborgen en reiskosten te beperken is het aan te raden om een regionale doorstroomlocatie te realiseren binnen bestaande inburgeringsregio's (d.w.z. gemeenten die gezamenlijk inburgeringstrajecten hebben ingekocht). Afstemming tussen koppelgemeente en doorstroomgemeente hierin is wenselijk.

4.1.1.2 Ondersteuning in de doorstroomlocaties en Maatschappelijke begeleiding

Statushouders krijgen in doorstroomlocaties de kans om zelfstandig te functioneren, met als doel hen zelfredzaam te maken en in staat te stellen hun eigen zaken te regelen. Het gaat hierbij om ondersteuning bij praktische zaken en het geven van voorlichting over leefgebieden en maatschappelijke instituties van de Nederlandse samenleving.

Regionale doorstroomlocatie

Zoals beschreven in [4.1.1.1](#) is de koppelgemeente verantwoordelijk voor uitvoering van de Wet inburgering voor de aan hen gekoppelde statushouders die gehuisvest zijn in een doorstroomlocatie. Dit omvat tevens de maatschappelijke begeleiding. Echter, de maatschappelijke begeleiding vangt aan op de dag dat de inburgeringsplichtige in de basisregistratie personen is ingeschreven, met dien verstande dat als hij rechtmatig verblijf heeft op grond van een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd, het gaat om de inschrijving in de gemeente waar hij op grond van artikel 28 van de Huisvestingswet 2014 aan is gekoppeld en is of wordt gehuisvest. Concreet betekent dit dat de maatschappelijke begeleiding bij de verhuizing van de doorstroomlocatie naar de koppelgemeente plaats gaat vinden.

Vooruitlopend op de maatschappelijke begeleiding in het kader van de Wi2021 is er in geval van huisvesting in een doorstroomlocatie additionele, locatie-gebonden, begeleiding nodig, bijvoorbeeld in de vorm van ondersteuning bij dagelijkse taken, toezicht en hulp bij het aanvragen van toeslagen. Deze ondersteuning aan statushouders gedurende verblijf in een doorstroomlocatie moet niet ten kosten gaan van eventueel benodigde activiteiten bij definitieve huisvesting. Daarom is hiervoor een extra financiële component opgenomen in de periodieke vergoeding vanuit het Rijk in het kader van de doorstroomlocatie. Hierdoor heeft de gemeente de optie om een huismeester of projectmanager in te zetten voor deze ondersteuning ter plaatse.

¹ Het betreft een verduidelijking van het begrip 'college' in artikel 1, eerste lid, van de Wet inburgering 2021. Deze verduidelijking wordt gerealiseerd via de Verzamelwet SZW 2025.

Regionale doorstroomlocatie

Het is de verantwoordelijkheid van de doorstroomgemeente om deze additionele, locatie-gebonden begeleiding in te regelen. De periodieke vergoeding vanuit het Rijk in het kader van de doorstroomlocatie, inclusief de component voor additionele, locatie-gebonden begeleiding, komt ten goede aan de doorstroomgemeente.

4.1.1.3 Financiën voor taken in de Wet inburgering

In de Wi2021 zijn voor de doelgroep statushouders twee financiële stromen richting gemeenten opgenomen:

1. De SPUK Inburgeringsvoorzieningen; deze middelen mogen worden ingezet voor bekostiging van voorzieningen die bijdragen aan het voldoen aan de inburgeringsplicht, niet zijnde uitvoeringskosten. Het gaat hierbij in ieder geval om de kosten van de invulling van de leerroutes, maatschappelijke begeleiding, het PVT, de MAP en de inzet van tolken.
2. Uitkering voor de uitvoeringskosten voor inkoop en beleidsondersteuning, gesprekken in het kader van de brede intake, voortgangsgesprekken en ontzorgen. Deze uitkering wordt verstrekt via de algemene uitkering van het gemeentefonds, waarbij de verdeling is gebaseerd op het aantal inwoners en het aantal personen met een migratieachtergrond woonachtig in de gemeente per 1 januari van het uitkeringsjaar.

Regionale doorstroomlocatie

Zoals beschreven zijn de deelnemende koppelgemeente(n) verantwoordelijk voor de verplichtingen voor de aan hen gekoppelde statushouders die in de doorstroomlocatie verblijven. Aangezien het verblijf in de doorstroomlocatie meetelt voor de huisvestingstaakstelling van de aan de betreffende statushouder gekoppelde gemeente, komt de SPUK Inburgeringsvoorzieningen ten goede aan de koppelgemeente. Daartoe past SZW het Besluit inburgering 2021 aan.

De uitkering voor uitvoeringskosten die verstrekt worden via de algemene uitkering van het gemeentefonds zijn niet direct te linken aan het aantal inburgeraars. Hiermee worden voornamelijk constante kosten bekostigd. De doorstroomlocatie zal een beperkte impact hebben op de hoogte van de uitkering.

Naast deze reguliere financieringsstromen is er een extra component toegevoegd aan de periodieke vergoeding vanuit het Rijk in het kader van doorstroomlocaties, zie [hoofdstuk 3.2.1.2](#). Deze component is bedoeld om additionele (locatie-gebonden) begeleiding en ondersteuning te bieden aan statushouders tijdens hun verblijf in een doorstroomlocatie, zonder dat dit ten koste gaat van eventueel benodigde activiteiten bij hun uiteindelijke huisvesting, zie [hoofdstuk 4.1.1.2](#).

Regionale doorstroomlocatie

De periodieke vergoeding vanuit het Rijk in het kader van de doorstroomlocatie, inclusief de component voor additionele, locatie-gebonden begeleiding, komt ten goede aan de doorstroomgemeente. Dit ligt in lijn met de verantwoordelijkheid.

4.1.1.4 Gegevensuitwisseling voor taken in de Wet inburgering

Koppelgemeenten plaatsen een statushouder in de doorstroomlocatie op basis van de informatie verstrekt door het COA via TVS, zie [hoofdstuk 3.1.5](#). Hierbij ontvangt de koppelgemeente van het COA alle benodigde gegevens van de statushouders. Daarnaast deelt DUO de gegevens met betrekking tot inburgering met de koppelgemeente.

Regionale doorstroomlocaties

Voorwaarde voor het ten goede komen van de SPUK Inburgeringsvoorzieningen aan de koppelgemeente, is dat DUO op de hoogte is van de huisvesting van een statushouder in een doorstroomlocatie, zelfs als

deze doorstroomlocatie zich buiten de gemeentegrenzen van de koppelgemeente bevindt. Het uitvoeringsteam zorgt ervoor dat dit het geval is.

4.1.2 Participatiewet

4.1.2.1 Uitkeren van bijstand, financiële ontzorging, en begeleiding naar werk

Van statushouders wordt verwacht dat zij actief deelnemen aan de maatschappij en zo snel mogelijk aan het werk gaan. Aangezien statushouders bij plaatsing in de doorstroomlocatie uitstromen uit de COA-administratie, vallen zij niet meer onder de Rva2005. Dit betekent dat zij recht hebben op de Participatiewet, inclusief bijstand.

De gemeente waar de statushouder staat ingeschreven is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Dit houdt in dat de gemeente de statushouders ondersteunt door het uitkeren van bijstand en begeleiding naar werk, inclusief participatieactiviteiten die zo veel mogelijk aansluiten bij de beroepskansen en beroepswensen van de statushouder. De juiste uitvoering van deze wet is van essentieel belang voor zowel de statushouders als het maatschappelijk draagvlak in de gemeenten.

Als onderdeel van de ondersteuning naar financiële zelfredzaamheid dient de gemeente die de bijstandsuitkering verstrekt de statushouder de eerste zes maanden dat bijstand wordt verstrekt financieel te ontzorgen volgens artikel 56a van de participatiewet, voor zover de statushouder inburgeringsplichtig is. Indien deze vorm van ondersteuning niet passend is kunnen gemeenten in individuele gevallen afwijken en de statushouder op een andere manier financieel ondersteunen.

Naast het ontzorgen hebben gemeenten een taak om statushouders te begeleiden richting financiële zelfredzaamheid. Aan deze begeleiding zijn geen nadere eisen gesteld. Het is wenselijk dat de doorstroomgemeenten en de koppelgemeente afspraken maken over de invulling van deze begeleiding.

Regionale doorstroomlocatie

Bij regionale doorstroomlocaties bestaat er een discrepantie tussen de uitvoerende partijen van de Inburgeringswet (de koppelgemeente) en de Participatiewet (de doorstroomgemeente). Aangezien inburgeringstrajecten steeds meer duale aspecten bevatten, waarin zowel inburgerings- als participatieactiviteiten zijn opgenomen, is het van belang dat beide gemeenten samenwerken en afstemmen, zodat statushouders aan de verplichtingen van beide wetten kunnen voldoen, zonder overbelast te worden.

4.1.2.2 Financiën voor taken in de Participatiewet

Het bijstandsbudget wordt uitgekeerd aan gemeenten op basis van een objectief verdeelmodel; voor ieder (nieuw) huishouden wordt (met een vertraging van twee jaar) een kans op bijstand bepaald. Op basis van deze kans en een schatting van het uitgekeerde deel van het wettelijke normbedrag per huishouden wordt het totale budget berekend. Dit betekent dat de doorstroomgemeente op termijn de middelen ontvangt voor alle statushouders in de doorstroomlocatie, in lijn met een reguliere huisvestingssituatie.

De financiële middelen voor begeleiding naar werk worden verstrekt via het gemeentefonds, waarbij rekening wordt gehouden met het aantal woonachtige bijstandsgerechtigden in de gemeente. Dit zorgt ervoor dat de doorstroomgemeente financiële middelen ontvangt voor alle statushouders in de doorstroomlocatie voor deze doeleinden, ook wanneer zij gekoppeld zijn aan een gemeente in de regio.

Regionale doorstroomlocatie

Ook in het geval van een regionale doorstroomlocatie, ontvangt de doorstroomgemeente op termijn de middelen voor de statushouders in de doorstroomlocatie, ook als zij gekoppeld zijn aan een gemeente in de regio en na maximaal 12 maanden verhuizen naar aansluitende huisvesting in de koppelgemeente.

Aanvullend daarop ontvangt een doorstroomgemeente voor elke statushouder die geplaatst is in de doorstroomlocatie en gekoppeld aan een andere deelnemende gemeente in de regio, een aanvullende tegemoetkoming voor aanvullende uitvoeringslast en eventueel benodigde voorfinanciering. Zie [hoofdstuk 3.2.1.2](#).

4.1.2.3 Gegevensuitwisseling voor taken in de Participatiewet

Regionale doorstroomlocaties

Om de financiële ontzorging van statushouders te realiseren, is het noodzakelijk dat de doorstroomgemeente weet of een statushouder inburgeringsplichtig is. Hiervoor dienen gemeenten gezamenlijk afspraken te maken.

4.2 Gezondheidszorg

Statushouders worden 3 maanden na ontvangst van verblijfsvergunning verzekeringsplichtig, tenzij zij nog in COA-locaties opgevangen worden. Gedurende de opvang in COA-locaties vallen zij onder de Regeling Medische Zorg Asielzoekers (RMA) via de Rva2005. Aangezien statushouders bij plaatsing in de doorstroomlocatie uitstromen uit de COA-administratie, vervalt de RMA-dekking. Dit betekent dat statushouders bij plaatsing in een doorstroomlocatie een zorgverzekering moeten afsluiten bij een reguliere zorgverzekeraar in Nederland.

Dit proces kan voor statushouders een uitdaging vormen vanwege een gebrek aan taalkennis, onbekendheid met het gezondheidszorgsysteem en de vele keuzemogelijkheden op het gebied van zorgverzekeringen. Om deze reden, begeleidt de koppelgemeente de statushouder met het afsluiten van een passende zorgverzekering (dit kan zijn de gemeentepolis) en de eventuele aanvraag van zorgtoeslag. Hierbij wordt ook gekeken naar de financiële situatie van de statushouder om de zorgpremie, eigen risico en eigen betalingen te kunnen betalen (eventueel beroep op sociale voorzieningen). Waar nodig wordt de statushouder wegwijs gemaakt in de zorg met hulp van beschikbare informatie.

De komst van een doorstroomlocatie kan de reeds bestaande druk op de eerstelijnszorg verhogen. In dit geval kan overwogen worden om een lokale huisartsenpraktijk uit te breiden met een praktijkondersteuner 'vluchtelingen', die als eerste aanspreekpunt kan dienen, of om een huisarts ter plaatse beschikbaar te stellen. Verder is het van belang dat huisartsen toegang hebben tot tolkenfaciliteiten, zodat statushouders kwalitatieve zorg kunnen ontvangen, waarbij hun zorgen adequaat vertaald kunnen worden voor een goed begrip.

Regionale doorstroomlocaties

In geval van een regionale doorstroomlocatie, waarbij statushouders boven op de taakstelling van de doorstroomgemeente verblijven in de doorstroomgemeente, kan extra druk op lokale zorgvoorzieningen ontstaan. Het is aan te raden dat gemeenten voorafgaand aan realisatie van een regionale doorstroomlocatie met lokale aanbieders in gesprek gaan over eventuele spreiding van deze druk.

4.2.1.1 Financiën voor gezondheidszorg

Voor (onder andere) de noodzakelijke begeleiding bij het wegwijs maken in het zorgsysteem en het vinden van een huisarts en tandarts, is een extra component opgenomen in de periodieke vergoeding die de doorstroomgemeente ontvangt voor elke geplaatste statushouder per dag, zie [hoofdstuk 3.2.1.2](#).

De financiële middelen voor de WMO en jeugdzorg ontvangt de doorstroomgemeente via het gemeentefonds en is daardoor verantwoordelijk voor alle statushouders in de doorstroomlocatie.

Gemeenten kunnen geen aanvullende kosten declareren bij het Rijk boven op de vaste periodieke vergoeding die zij ontvangen (zie hoofdstuk [3.1.2.2](#)).

4.3 Onderwijs

Alle kinderen tussen 5 en 16 jaar die in Nederland wonen zijn leerplichtig. Dit geldt ook voor minderjarige statushouders. Daarnaast hebben jongeren tussen 16 en 18 jaar die geen startkwalificatie hebben een kwalificatieplicht. Een startkwalificatie is minimaal diploma havo, vwo of mbo (niveau 2 of hoger).

Als de minderjarige statushouders pas net in Nederland zijn, bijvoorbeeld als nareiziger, en de Nederlandse taal niet spreken dan heeft het nieuwkomersonderwijs de voorkeur. Daarbij gaat het in primair onderwijs om nieuwkomersklassen en taalklassen en in het voortgezet onderwijs om internationale schakelklassen (ISK's). Minderjarige statushouders die al langer in Nederland wonen en al Nederlands spreken kunnen doorstromen naar reguliere scholen, waarbij het belangrijk is dat er ook nog steeds aanvullende ondersteuning beschikbaar is. Als gemeenten en schoolbesturen met deze vraagstukken omtrent de (regionale) organisatie van het onderwijs te maken krijgen adviseren we om contact op te nemen met de regiocoördinatoren van OCW (nieuwkomers@minocw.nl). Indien het gaat om de inhoud van het onderwijs aan nieuwkomers dan adviseren wij contact op te nemen met de adviseurs van LOWAN (zie lowan.nl) om hun expertise te gebruiken.

Elke gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor het bieden van voldoende onderwijsmogelijkheden aan hun eigen inwoners die zijn ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP).

Regionale doorstroomlocatie

In het geval van een regionale doorstroomlocatie is het noodzakelijk dat gemeenten samenwerken en gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen om minderjarige statushouders een beschikbare onderwijsplaats aan te bieden. Hierbij hebben de gemeente(n) de flexibiliteit om het onderwijs te organiseren binnen de lokale context, zoals capaciteit, om de uitvoerbaarheid te vergroten.

Het is wenselijk dat gemeenten, met name wat betreft het primair onderwijs, zich inspannen om schoolwissels bij de overgang naar definitieve huisvesting te minimaliseren en de belasting door reistijd voor zowel kinderen als ouders zo beperkt mogelijk te houden.

- Indien reeds duidelijk is naar welke basisschool in de uiteindelijke koppelgemeente een kind na definitieve huisvesting zal gaan: voorkeur om kind reeds naar die school te laten gaan.
- Indien dit niet duidelijk is: voorkeur om kind naar school te laten gaan die zo dicht mogelijk bij de doorstroomlocatie is om belasting door reizen te minimaliseren.

4.3.1.1 Financiën voor onderwijs

Voor het onderwijs aan minderjarige statushouders uit de doorstroomlocaties krijgen scholen, net als voor andere kinderen, bekostiging vanuit het ministerie van OCW. Deze minderjarige statushouders tellen mee voor de reguliere bekostiging en daarnaast (als ze pas kort in Nederland zijn) voor de nieuwkomersbekostiging. Ook worden deze kinderen meegerekend voor extra middelen die scholen krijgen vanuit het onderwijsachterstandenbeleid (GOAB).

Deze financiële middelen worden toegekend aan gemeenten op basis van het aantal leerlingen dat scholen binnen dezelfde gemeente bedienen. Hierdoor worden de financiële middelen op de juiste plek toegewezen, ongeacht of minderjarige statushouders die in doorstroomlocaties verblijven naar school gaan in de doorstroomgemeente of koppelgemeente.

Gemeenten kunnen geen aanvullende kosten declareren bij het Rijk boven op de vaste periodieke vergoeding die zij ontvangen (zie hoofdstuk [3.1.2.2](#)).

Regionale doorstroomlocaties

Bij regionale doorstroomlocaties is het aan te raden om vooraf afspraken te maken tussen gemeenten om eventueel leerlingenvervoer, de huisvesting van het onderwijs en de handhaving van de leerplicht te regelen en te financieren, aangezien deze via het gemeentefonds worden toegekend.

5 Bijlage A: Vergelijking doorstroomlocatie met overige concepten

In deze sectie worden doorstroomlocaties vergeleken met bestaande concepten en regelingen voor de tijdelijke huisvesting van statushouders. Alle vier de concepten kunnen door gemeenten worden gebruikt om gekoppelde statushouders vanuit de COA-opvang naar de gemeente te halen, waar ze kunnen beginnen met hun vroegtijdige integratie en inburgering. Bij drie van de vier concepten wordt het verblijf meegerekend in de taakstelling.

De belangrijkste verschillen tussen deze concepten liggen in het aanbieden van tijdelijke huisvesting of kortstondig verblijf, het type gebouw dat kan worden gebruikt, de minimale bestemming van de locatie, de partij die eindverantwoordelijk is, en de financiële regelingen voor gemeenten en statushouders. Het is aan elke gemeente om zorgvuldig af te wegen welk concept het beste past bij haar eigen situatie. Het uitvoeringsteam kan hier eventueel bij adviseren.

	Doorstroom-locatie	(Regionale) Tussen-voorziening	HAR	Regionale opvanglocatie
Geschikt indien een gemeente	Een pand beschikbaar heeft voor 1-3 jaar, om tijdelijke huisvesting te bieden aan groepen statushouders van max. 12 maanden per statushouder	Een pand beschikbaar heeft voor 10 jaar, om voor langere tijd tijdelijke huisvesting te creëren voor groepen statushouders	Op korte termijn, een verblijf voor 6 maanden te bieden aan individuele of kleine groepen statushouders	Een pand beschikbaar heeft voor aanzienlijke tijd, om opvang te bieden aan kansrijke asielzoekers en statushouders, met als doel deze statushouders z.s.m. te huisvesten
Doelgroep	Gekoppelde statushouders en andere doelgroepen	Gekoppelde statushouders en andere doelgroepen	Gekoppelde statushouders, exclusief AMV's en kwetsbare statushouders	Gekoppelde statushouders en (kansrijke) asielzoekers. Bij lage bezetting ook andere asielzoekers
Geografisch bereik	Eigen gemeente of samenwerking tussen deelnemende gemeenten	Eigen gemeente of samenwerking tussen deelnemende gemeenten	Eigen gemeente	Samenwerking tussen gemeenten
Type verblijf	Pand met zelfstandige en/of niet-zelfstandige woonruimtes Pand mag nieuwbouw of omgebouwd zijn	Pand met zelfstandige en/of niet-zelfstandige woonruimtes Pand mag nieuwbouw of omgebouwd zijn	Accommodatie is niet bestemd/geschikt voor permanente bewoning (bijv. vakantiewoningen, hotels)	Pand volgens COA-opvang richtlijnen
Minimum omvang	Geen minimum	Geen minimum	Geen minimum	Doelminimum is 250
Maximum omvang	45% van de jaarlijkse	Geen maximum	Geen maximum	Doelmaximum is 500

	huisvestings- taakstelling			
Verblijfsduur	Maximaal 12 maanden per statushouder	Geen maximum, maar tijdelijke aard (~24 maanden)	Maximaal 6 maanden per statushouder	Geen maximum, maar doel is huisvesting binnen 14 weken na vergunning
Financiële ondersteuning vanuit Rijk	(1) Eenmalige vergoeding voor transitiekosten en (2) Periodieke vergoeding voor exploitatie en begeleiding per statushouder per dag met max. van 12 maanden	Eenmalige bijdrage aan transitiekosten	Vergoeding voor exploitatie, begeleiding, en eet- en leefgeld per statushouder voor 6 maanden	COA draagt kosten van opvanglocatie
Eind-verantwoordelijk	Gemeente	Gemeente	Gemeente	COA
Taakstelling	Telt mee voor huisvestings-taakstelling koppelgemeente	Telt mee voor huisvestings-taakstelling koppelgemeente	Telt mee voor huisvestings-taakstelling	Telt niet mee voor huisvestings-taakstelling, wel voor opvangopgave
Levens-onderhoud	Statushouders ontvangen bijstand vanuit participatiewet, in aanvulling op inkomen	Statushouders ontvangen bijstand vanuit participatiewet, in aanvulling op inkomen	Statushouders ontvangen eet- en leefgeld vanuit gemeente (vanuit financiering) en inkomen	Statushouders ontvangen eet- en leefgeld vanuit COA en inkomen
Zorgkosten	Statushouders dienen zorgverzekering af te sluiten (evt. ondersteund door zorgtoeslag)	Statushouders dienen zorgverzekering af te sluiten (evt. ondersteund door zorgtoeslag)	Gedragen door RMA, vergoedt vanuit COA	Gedragen door RMA, vergoedt vanuit COA